

set i takt med den sociale status. Endelig rørelser, hvis årsager er at finde i ændrede økonomiske konjunkturer – ofte identiske med hungerrevolter. Fourquin kalder selv sin typologisering for en *synthèse ouverte*; men selv i denne foreløbige form yder den værdifuld hjælp ved struktureringen af det mangesidede fænomen, der summarisk betegnes som den senmiddelalderlige sociale uro.

På et teoretisk plan har sociologer længe beskæftiget sig med sociale massebevægelser; men fra en historikers synsvinkel er Fourquins begrebsanalyse af særlig interesse, fordi han – i modsætning til mange sociologer – gennem sine egne undersøgelser af det 14. århundredes rørelser i Paris-regionen har mødt problemerne i praksis. Disse erfaringer afspejles i hans begrebsanalyse, hvorved den får en særlig værdi for den praktisk arbejdende historiker. – Skønt bogen rent teknisk skæmmes af et mangelfuldt noteapparat og det totale fravær af et stikordsregister, fortjener den at læses af enhver, der seriøst beskæftiger sig med den senmiddelalderlige sociale uro.

Knud J. V. Jespersen

Karol Mieszkowski: Studia nad dokumentami katedry krakowskiej XIII wieku. Początki kancelarii biskupiej (Studier over 1200-tals dokumenterne fra domkirken i Kraków. Fremkomsten af det biskoppelige kancelli). Russisk og fransk resumé. Polska Akademia Nauk – Oddział w Krakowie, Prace Komisji Nauk Historycznych nr. 34. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1974. Ossolineum. 162 s., 8 tavler. 40 złoty (5 \$).

Mieszkowskis bog har taget sit emne fra et klassisk historisk fag, diplomatiken. Som grundlag har der været 101 dokumenter, udstedt af eller adresseret til bisp og domkapitel i Kraków i årene 1192 til 1292. Disse dokumenter gengives i regest med udførlig angivelse af overlevering. Bogen er i øvrigt delt i tre dele: En palæografisk analyse af originaldokumenterne, illustreret med 32 prøver, en diplomatarisk indholdsanalyse og et afsluttende kapitel (s. 90–103) om fremkomsten af det biskoppelige kancelli. Efter nogen polemik med sine fagfæller definerer Mieszkowski et kancelli som en organiseret institution, hvis hovedformål er dokumentation af juridiske transaktioner, foretaget af en bestemt myndighed indenfor vedkommendes embedsområde. Derudover kan kancelliet have andre funktioner, der imidlertid er afhængige af forholdene indenfor kancelliets virkefelt. Et egentligt kancelli opstod først ret sent, nemlig under biskop Paul (1266–92), hvor Jan fra 1281 til 1290 nævnes som notar. I disse år nævnes et par gange nogle kapellaner, der formentlig har været underordnet personale. Årsagen til de forholdsvis få dokumenter og kancelliets sene fremkomst finder Mieszkowski i tidens ringe behov for skriftlig dokumentation af juridisk bindende transaktioner. Bogen, der er en omarbejdet doktorafhandling fra Det jagiellonske universitet i Kraków, 1970, gør indtryk af at være en omhyggelig gennemført detailundersøgelse. Den er forsynet med flere nyttige registre, litteraturliste samt ret udførlige resuméer.

Jørgen Steen Jensen

Preussisches Urkundenbuch. Fünfter Band, 2. Lieferung (1357–1361). Herausgegeben im Auftrage der Historischen Kommission für ost- und westpreussische Landesforschung von Dr. Klaus Conrad unter Mitarbeit von Archivdirektor Dr. Hans Koeppen. N. G. Elwert Verlag, Marburg, 1973. 4 + 314 s. DM. 190.

I fortsættelse af 1. Lieferung (1969), jf. Hist. Tidsskr. 12. rk. V s. 508, foreligger nu resten af teksten til bind V omfattende 545 nr., bearbejdet efter de samme principper,